

Manden i gadekrydset udnytter tiden, når bilerne stopper for rødt. Han skal skaffe penge til at få kørestolen repareret.

Hjælp til selvhjælp

Nicaraguanske handicappede vil klare sig selv. Det er udgangspunktet for Dansk Handicap Forbunds fondsprojekt, Prodinic. Et vigtigt element i projektet er at styrke handicaporganisationerne

AF JENS PEDERSEN

Manden uden arme og ben sidder hver dag midt i Managuas mest trafikerede gadekryds. Når trafikken standser for rødt skubber hans hjælper, en 10-12 årig pige, hans kørestol ned langs rækken af ventende biler. Han gestikulerer ivrigt med sine armstumper, og pigen tager imod penge fra bilisterne. Når lyset skifter til grønt, trækker hun ham tilbage til udgangspositionen. Manøvren gentager de dagen lang. Og hele tiden smiler – nærmest griner – den handicappede mand gennem den tunge røg fra lastbilerne. Måske sælger et sørgeligt ansigt dårligt. Måske er han bare oprigtig glad over at have fundet en indbringende niche blandt kollegerne i krydset: Gadebørn, der vasker bilruder, og arbejdsløse, som sælger vand, tyggegummi og frugt.

Der er endnu lang vej til et Nicaragua, som tager hånd om de svage. Nok er der vedtaget en lov, som skal sikre handicappede adgang til uddannelse og arbejde. Men det er indtil videre en lov uden bevilling. Så i praksis er der ikke andre muligheder end at slå sig igennem på det uformelle arbejdsmarked, tigge eller forlade sig på hjælp fra familien.

Det er i Nicaragua, at Dansk Handicap Forbund har etableret sit projekt for handicappede nicaraguanere. Projektet er finansieret af Danida, har eksisteret i 7 år, og fungerer som en fond, de nicaraguanske handicaporganisationer kan søge om penge til at gennemføre

egne projekter. Fonden Prodinics fokus er at styrke handicaporganisationerne, så de kan skabe bedre vilkår for mennesker med handicap.

Rettigheder frem for medlidenhed

„Organisationerne er nødvendige for at handicappede bliver synlige over for myndighederne” forklarer Henry Lind, Prodinics danske projektleder.

„Handicappede bliver let marginaliseret. De betragtes som uproduktive. I Guatemala og Honduras sker det stadig, at handicappede bliver gemt væk, fordi familien skammer sig. Det kunne man også se i Nicaragua for 10-15 år siden. I dag er situationen anderledes, og det skyldes forholdsvis stærkere organisationer her”.

Handicaporganisationerne blev dannet i kølvandet på borgerkrigen i 80'erne. Organiseringen startede blandt krigshandicappede, men bredte sig hurtigt til andre grupper.

Organisationerne har haft held til fx at få finansieret en skole for blinde og en forbedring af pensionerne for krigshandicappede. Men det langsigtede mål er, at mennesker med handicap opnår nogle lovfæstede rettigheder. Derved får man et grundlag for at kæmpe sig ind i finansloven og i de lokale budgetter ude i kommunerne.

I Nicaragua er der vedtaget en lov, som sikrer handicappede adgang til uddannelse og arbejde. Men uden bevilling. Så i praksis er der ikke andre muligheder end at forsøge sig på det uformelle arbejdsmarked som vandsælgeren her, tigge eller få hjælp fra familien.

FOTOS: NETPRODUKTION.

Eget ansvar for udviklingen

Prodinic forsøger at være så usynlig i processen som muligt. Kun meget sjældent tager Prodinic selv initiativ til projekter, forklarer Henry Lind.

„Vi har en pulje penge, som handicaporganisationerne kan søge til aktiviteter. Det kan handle om uddannelse, hjælpemidler, nye job eller aktiviteter, der styrker organisationen fx lederkurser. Det er vigtigt, at organisationerne selv formulerer og udfører projekterne, så de får erfaringerne. Drejede det sig kun om at dele hjælpemidler ud, kunne vi måske gøre det bedre“, forklarer han. „Men begyndte vi på det, kunne vi blive ved i 100 år og næsten være lige vidt. Behovet er umætteligt. Derfor er hovedformålet, at skabe stærke interesseorganisationer, som kan kæmpe for handicappedes rettigheder og levevilkår. Vores største succes ville være, hvis vi om ti år fandt en stærk handicapbevægelse, der kørte for egen kraft.“

Prodinics bestyrelse, der er sammensat af repræsentanter fra Nicaraguas handicaporganisationer, prioriterer mellem de forskellige ansøgninger og følger de godkendte projekter tæt undervejs.

„Samarbejdet med Prodinic skal være en læreproces“, forklarer Alma Nubia, som sidder i bestyrelsen. Alma var medlem af Sandinistbevægelsen, som i 1979 væltede diktatoren Somoza. Hun mistede begge

Fakta:

Prodinic er finansieret af Danida og drives af Dansk Handicap Forbund. I projektets første periode fra 1996-99 er 230 projekter blevet gennemført. Støtten blev fordelt på 33 større og mindre organisationer. I alt 4.911 mennesker med handicap blev tilgodeset i perioden.

Film om Prodinic

I filmen "Mellem Venner" møder man fem nicaraguanske handicappede, som alle har – eller har haft – tilknytning til Prodinic. Blandt andet Alma og Jorge. Filmen varer 29 minutter og kan lånes ved henvendelse til DHF, telefon 39293555.

Et medlem af Prodinics bestyrelsen besøger ansøgeren og for at sikre, at der ikke er formelle fejl i ansøgningen. Her er Alma Nubia i Boaca for at besøge Jorge.

hænder som 15-årig, da hun var i færd med at fremstille en bombe.

„Der er en stor lyst blandt handicappede til at organisere sig. Men vi mangler redskaber og viden i organisationerne. Uddannelsesniveaue er meget lavt i Nicaragua, og handicappede er typisk de lavest uddannede. Som regel ligger niveaue på 6. eller 7. klassetrin. Meget få har en universitetsuddannelse eller en teknisk uddannelse.“

25 job for 40.000 kr.

Når de lokale handicaporganisationer indsender en ansøgning til Prodinic tager et medlem af bestyrelsen sammen med projektets økonomiansvarlige på besøg hos ansøgeren. De laver en gennemgang af projektet for at sikre, at ansøgningen bliver vurderet på ideen og ikke falder på budgetfejl eller andre formalia.

Når ansøgningen siden hen behandles af bestyrelsen, sker det undertiden, at forslagsstilleren møder op for at give den et par ord med på vejen.

Jorge er en typisk repræsentant for en af de lokale handicaporganisationer. Sammen med kammeraten Mario er han rejst 150 kilometer ned til Managua fra den lille by Boaco for at fremlægge sin ansøgning. Jorge var soldat i contra-bevægelsen, som med støtte fra USA kæmpede mod Sandinisterne. Jorge slap helskindet gennem borgerkrigen. Men efter fredsslutningen stødte han på en mine, mens han arbejdede på sin mark. Synet og den ene hånd forsvandt.

Jorge's idé er at lave en lille fond, som kan låne penge til handicappede i lokalområdet. „Med et beløb på fx. bare 3.000 cordobas (1.800,- kr.) kan man åbne en lille restaurant, butik, syværksted eller begynde at opdrætte grise“, fortæller han. „Men bankerne kræver

pant, hvis de skal yde et lån. Og da handicappede ikke ejer noget som helst, kan de ikke stille sikkerhed“.

Jorge's organisation har søgt lidt over 40.000 kr. til lånefonden, som skal komme 25 af hans medlemmer til gode. Når de betaler lånet tilbage, kan pengene lånes ud på ny, så fonden bliver en vedvarende ressource for handicappede i området.

Men først må Jorge svede sig igennem bestyrelsesmødet, hvor der spørges grundigt til realismen i idéen:

„Hvordan vil I sikre jer, at jeres medlemmers ideer er bæredygtige, så et nyt lån ikke gør dem endnu mere forgældede?“

„Kan I gøre noget, så der kommer flere kvinder med i projektet?“

„Hvorfor har I ikke budgetteret løn til jer selv for at administrere projektet? Tror I projektet bliver bæredygtigt uden omkostninger til administration?“

Vejen er målet

De mange spørgsmål er udtryk for, at mødet også er en læreproces – en højt prioriteret del af Prodinic-projektet. Mødet skal ikke blot efterprøve en enkelt projekt-idé. Det er et led i arbejdet med at formulere fælles professionelle kriterier for projekterne. Jorge er som initiativtager og måske kommende leder et vigtigt element. Derfor er det af stor betydning, at han gennem arbejdet med projektet bliver klogere og med en succes i bagagen kommer heldigt videre til nye projekter. Mindst lige så vigtigt, som at hans handicappede medlemmer derhjemme får gang i deres forretninger.

Efter at have fremlagt projektet venter han og Mario på bestyrelsens beslutning. Henry Lind kommer ud til dem med svaret: En bevilling på 3.000 dollars (21.000 kr.), godt halvdelen af beløbet. Hvis projektet kan bære,

FOTOS: NETPRODUKTION.

Jorge er mødt op i Managua for at give sin ansøgning et par ord med på vejen. Projektleder Henry Lind byder ham velkommen.

falder resten af pengene efter et år. Jorge og Mario er lettede og gentager omhyggeligt de kriterier, de skal leve op til. „Bæredygtighed“ er et centralt succeskriterium, samtykker Jorge og Mario, omend de virker lidt usikre på begrebet. Det er tydeligvis svært for at forstå det abstrakte begreb, der bare skal fortælle, at tingene skal hænge sammen og løbe rundt i sig selv.

Selvom Jorge måske kan blive en lederskikkelse i fremtiden, er hans horisont præget af medlemmernes „her og nu“ behov. De er konkrete og påtrængende og handler om grise, høns og små restauranter. Og når der sidder 25 derhjemme og venter på penge, vover man ikke pelsen med for mange forståelsesspørgsmål. Den danske projektleder fornemmer det og siger, at han regner med at se Jorge og Mario til Prodinics informationsmøder. Der stikkes på næven til farvel og Jorge og Mario drager hjem til Boaco.

Det kan lade sig gøre

Manden i gadekrydset er på sin egen paradoksale facon et udtryk for at bæredygtighed kan blive resultatet af dansk bistand. Ikke i kraft af sin levevej. Men i kraft af den grund han har til at befinde sig i gadekrydset. Hans kørestol skal repareres for ca. 600 kr., fortæller han og viser et skriftligt tilbud fra kørestolsværkstedet FUMI.

FUMI blev skabt i forlængelse af Dansk Handicap Forbunds første aktiviteter i Nicaragua i slutningen af 80'erne. Dengang indsamlede man kasserede kørestole, som blev renoveret af unge arbejdsløse i Danmark. Senere blev der med Danida-midler etableret et værksted i Managua. Nicaraguanske handicappede blev oplært til at fremstille kørestole selv, og i dag fungerer værkstedet på markedsvilkår med eksport til det øvrige Mellemamerika.

Fra gadekrydset har man udsigt til små tegn på grøde i økonomien. Vartegn for Pizza-Hut, Toyota og andre internationale mærker skimtes over trætoppene. Nye benzinstationer med det velkendte udbud af amerikanske softdrinks, slik, cigaretter og øl skyder op på gadehjørnerne. Man kan sågar opleve en rød Maserati, der slanger sig ind og ud mellem ramponerede lastbiler og aflagte gule skolebusser fra USA. Der er åbnet et par indkøbscentre med velassorterede amerikanske kædebutikker, som kan betjene den købedygtige middelklasse, som er vendt hjem fra borgerkrigs-eksil i Miami. Eller den store gruppe udenlandske bistandsarbejdere - et biprodukt af det faktum, at Nicaragua er det land, der modtager mest bistand pr. indbygger.

Men når det en dag sker, at økonomien bliver stærk nok til, at staten kan føre fordelingspolitik, er der forhåbentlig skabt nogle slagkraftige handicaporganisationer, som kan gøre sig gældende. ■

“Vores største succes ville være, hvis vi om ti år fandt en stærk handicapbevægelse, der kørte for egen kraft.”